

Vedruna Cardona

“DONES SILENCIADES”

**Categoria A Centres Educatius
Educació Secundària Obligatòria**

Premis
el CAC
l'escola

XVIII

ÍNDEX

Introducció

1. Presentació del projecte i context educatiu

2. Objectius

3. Descripció del projecte

4. Metodologia

4.1 Participants

4.2 Temporització

4.3 Realització del projecte

5. Àrees implicades

6. Competències per àmbits

7. Continguts clau

8. Recursos

8.1 Recursos humans

8.2 Recursos materials

9. Valoració

9.1 Valoració del professorat

9.2 Valoració de l'alumnat

Annex

Introducció

En la societat del segle XXI les tecnologies digitals i els mitjans de comunicació de massa fan que la informació arribi de manera immediata i estigui al servei de tota persona, entre aquestes els adolescents, grans consumidors de les xarxes socials. Avui dia la imatge audiovisual té un pes significatiu en tot allò que ens envolta però, és cert tot el què mostren les imatges?

La comunicació audiovisual és una eina que permet desenvolupar la creativitat, la identitat i la construcció de valors socials, però també ha de ser una eina per a potenciar una mirada crítica a allò que ens envolta. Els adolescents, i el conjunt de la societat, hem de ser capaços d'observar, analitzar, relacionar i comprendre el contingut audiovisual que ens arriba a través de les pantalles. L'aprenentatge de la cultura audiovisual ofereix l'oportunitat de formar l'alumnat com a ciutadans i ciutadanes competents, capaços de reflexionar, participar i mostrar un pensament crític vers la realitat audiovisual que els envolta. Els mitjans audiovisuals s'han d'entendre com una eina cultural d'expressió, d'integració social i de comunicació. I quina millor manera d'aprendre que esdevenir alhora productor, comunicador, emissor i consumidor crític de les seves idees i la dels altres?

1. Presentació del projecte i context educatiu

L'audiovisual "Dones silenciades" és un projecte interdisciplinari que vol aglutinar diferents realitats:

1. La introducció de les noves tecnologies i la comunicació audiovisual en el procés d'aprenentatge.
2. El treball competencial en l'aprenentatge (aprenentatge significatiu).
3. El pensament crític sobre el paper silenciats de la dona en la història.
4. La col·laboració intergeneracional entre els adolescents i els avis de l'entitat del Cine Amateur de Cardona.

A Vedruna Cardona fa anys que apostem pel treball per projectes, per un aprenentatge competencial i interdisciplinari que faci partícips als alumnes del seu propi procés d'aprenentatge. Darrerament hem tingut l'oportunitat de realitzar projectes molt interessants en el marc de mSchools, concretament en el Mobile History Maps, en els reptes d'eduCaixa, com el repte Emprèn i el repte Be Critical i també hem participat en la realització de curtmetratges per a Mans Unides. L'oportunitat que ens dona *Premis el CAC a l'escola* és un al·licient més per a treballar la comunicació audiovisual amb els alumnes i alhora formar-los en els valors de la cooperació, el respecte i el pensament crític, entre altres. A la vegada, el nostre tarannà de centre ens fa treballar de manera molt propera amb les diferents entitats del poble i amb el col·lectiu de la gent gran. Malgrat la situació de pandèmia, el centre ha adoptat totes les mesures necessàries per garantir amb seguretat el treball intergeneracional, donant valor tant als aprenentatges que ens poden oferir els avis com l'aportació dels adolescents en l'àmbit de la tecnologia digital, especialment en l'ús del mòbil com a eina de comunicació audiovisual.

2. Objectius

L'objectiu principal d'aquest projecte és l'ús de la comunicació audiovisual i les noves tecnologies per desenvolupar un projecte competencial i transversal amb una doble finalitat, per una banda, aprendre a comunicar de manera crítica un tema tan important com el paper de la dona en la història i per altra banda, desenvolupar la creativitat de l'alumne a través de la realització d'un audiovisual, treballant alhora els valors socials com la coeducació, la cooperació i el respecte.

Un segon objectiu és aprendre mitjançant el treball intergeneracional. Malgrat la pandèmia, el treball de cooperació i col·laboració entre adolescents i avis, membres del Cine Amateur de Cardona, ha estat possible adoptant les mesures de seguretat pertinents (mascareta, distància i gel).

Objectius específics de la cultura audiovisual:

- Reconèixer els codis específics del llenguatge visual i audiovisual.
- Conèixer i analitzar els aspectes estètics, expressius i tècnics dels mitjans de comunicació, per tal d'interpretar els productes visuals i audiovisuals.

- Valorar la importància dels missatges visuals i audiovisuals dels mitjans de comunicació de massa en la societat actual i mostrar una actitud crítica, especialment envers els productes estereotipats.
- Preparar i realitzar un curtmetratge amb les corresponents fases de preproducció, producció i postproducció.
- Adoptar una actitud de compromís de treball amb el grup, implicant-se activament i positivament en les diferents tasques a realitzar.

3. Descripció del projecte

Títol: “Dones silenciades”

La matèria de socials dona molt joc perquè els joves d'avui dia es facin preguntes. Mai la història ha estat tant propera a nosaltres, problemes socials de fa segles es repeteixen en ple segle XXI, pandèmies, guerres, desigualtats socials... i de gènere.

Ha estat al curs de 2n ESO, amb una majoria de noies (11 noies i 5 nois) on el tema de la igualtat de gènere i el paper protagonista de la dona al llarg de la història ha agafat més rellevància. A partir d'aquí, el projecte audiovisual ha estat molt evident, tot el grup classe tenia molt clar que calia fer visible el paper de la dona en una etapa tan fosca com l'edat mitjana, “És de justícia” (paraules dels mateixos alumnes).

Sinopsi: el curtmetratge és un vídeo reivindicatiu del paper silenciats de la dona en els llibres d'història i en els mateixos llibres de text escolars. Noies d'avui en dia exigint el reconeixement de la dona en una època tan dura com va ser l'edat mitjana. És una proclama per empoderar a les dones del segle XXI a perseguir els seus somnis. T'hi apuntes?

4. Metodologia

En el nostre centre Vedruna Cardona la metodologia es basa en el treball per projectes i en fer de l'alumne el veritable protagonista del seu procés d'aprenentatge a fi que esdevingui responsable, competent i pugui posar les seves capacitats, actituds i aptituds al servei de la societat en la construcció d'un món millor. L'alumne treballa de manera activa i participativa, fomentant la col·laboració i la cooperació, acceptant la diversitat. Ensenyem als joves a pensar de manera creativa i crítica davant la realitat i treballem

perquè els nostres alumnes siguin competents en un món cada dia més digital, on les imatges tenen un gran poder de comunicació.

4.1 Participants

Els participants en el projecte són els alumnes de 2n ESO de l'escola Vedruna Cardona. És un grup classe de 16 alumnes (5 nois i 11 noies) que ha treballat de manera coordinada per dur a terme el projecte. S'han distribuït els rols de preproducció, producció i postproducció, així com la interpretació dels personatges femenins medievals. Al tractar-se d'un grup relativament petit, cada alumne ha trobat el seu lloc per aportar i contribuir en el projecte segons les seves possibilitats i alhora cadascú ha pogut ser partícip del seu procés d'aprenentatge, assolint competències i coneixements segons els seus propis interessos, compartint dubtes i experiències en els diferents rols que han desenvolupat.

Els professors implicats en el projecte són tres, de l'àrea de socials, llengua i tecnologia. Amb la col·laboració puntual dels professors de l'àmbit artístic, tot i que a 2n ESO només s'imparteix la matèria de visual i plàstica.

4.2 Temporització

El projecte s'ha dut a terme durant el 2n trimestre, quan a l'àrea de ciències socials s'ha començat a treballar l'edat mitjana a Catalunya. A partir de la idea inicial, el treball s'ha intensificat i concentrat en tres setmanes ocupant les hores lectives de les matèries implicades. Tanmateix, la gravació i l'edició també s'han fet fora d'hores escolars, en funció de la disposició de la canònica de St. Vicenç de Cardona, escenari on s'han gravat les escenes d'interior.

4.3 Realització del projecte.

Per començar a treballar en el projecte ha calgut un treball previ per familiaritzar l'alumne en el món de l'audiovisual. Prenent doncs, com a punt de partida l'aprenentatge significatiu, la planificació del projecte s'ha basat en les següents activitats que s'han desenvolupat en les matèries de llengua, socials i tecnologia:

a) Activitats prèvies al projecte:

- El llenguatge audiovisual (àrea de llengua). La meitat de la classe de 2n ESO va treballar la publicitat com a matèria optativa a 1r ESO en el curs 2019-2020.

- Anàlisi de les imatges (àrea de socials).
- Formats de vídeo i tecnologia digital (àrea de tecnologia).

b) Fases de l'elaboració del projecte:

- **Preproducció:** planificació del guió (del guió literari al guió tècnic). Recerca de la informació, redacció del guió, buscar les localitzacions, fotografia, realització del càsting (alumnes voluntaris) i distribució de rols. S'estableixen les pautes de treball i organització per dur a terme la producció. En aquesta fase s'elabora l'story board.
- **Producció:** és correspon a la fase del rodatge, posada en escena, direcció i intervenció dels actors. Es segueix el guió i el pla de rodatge.
- **Postproducció:** és el moment de l'edició de les imatges a partir del material que s'ha generat en les gravacions. En el muntatge també hi ha entra el so i la música.

c) Reflexió final.

- Compartir el producte final, fer-lo públic a la web del centre i a les xarxes socials.
- Divulgació per TV Cardona.
- Debat sobre el paper de la dona en la història medieval.

5. Àrees implicades

Les àrees implicades en el projecte són les llengües, les ciències socials i la tecnologia, amb aportacions puntuals des de l'àmbit artístic.

La connexió entre la comunicació audiovisual i les altres matèries és més que evident. La gran quantitat de productes audiovisuals que es generen en els diferents àmbits de l'aprenentatge li donen un caràcter interdisciplinari i transversal. El vincle amb les llengües és molt clar davant la gran varietat de discursos adaptats a les diferents finalitats comunicatives. La connexió amb la tecnologia és clau. L'ús de les noves tecnologies, la rapidesa en la innovació tecnològica, així com el disseny del què es vol comunicar són bàsics en el món de l'audiovisual. Sense deixar de banda la interacció amb les socials on es fa palès la necessitat de saber gestionar un contingut amb criteri propi i esperit crític.

6. Competències per àmbits

Competències en l'àmbit social

- Competència 3. Interpretar que el present és producte del passat, per comprendre que el futur és fruit de les decisions i accions actuals.
- Competència 4. Identificar i valorar la identitat individual i col·lectiva per comprendre la seva intervenció en la construcció de subjectes històrics.
- Competència 11. Formar-se un criteri propi sobre problemes socials rellevants per desenvolupar un pensament crític.
- Competència 13. Pronunciar-se i comprometre's en la defensa de la justícia, la llibertat i la igualtat entre homes i dones.

Àmbit lingüístic

- Competència 4. Planificar l'escrit d'acord amb la situació comunicativa (receptor, intenció) i a partir de la generació d'idees i la seva organització.
- Competència 5. Escriure textos de tipologia diversa i en diferents formats i suports amb adequació, coherència, cohesió i correcció lingüística.
- Competència 9. Emprar estratègies d'interacció oral d'acord amb la situació comunicativa per iniciar, mantenir i acabar el discurs

Àmbit científicotecnològic

- Competència 7. Utilitzar objectes tecnològics de la vida quotidiana amb el coneixement bàsic del seu funcionament.

Àmbit digital

- Competència 3. Utilitzar les aplicacions bàsiques d'edició d'imatge fixa, so i imatge en moviment per a produccions de documents digitals.
- Competència 4. Cercar, contrastar i seleccionar informació digital adequada per al treball a realitzar, tot considerant diverses fonts i mitjans digitals.
- Competència 5. Construir nou coneixement personal mitjançant estratègies de tractament de la informació amb el suport d'aplicacions digitals .
- Competència 6. Organitzar i utilitzar un entorn personal de treball i aprenentatge amb eines digitals per desenvolupar-se en la societat del coneixement

- Competència 11. Actuar de forma crítica i responsable en l'ús de les TIC, tot considerant aspectes ètics, legals, de seguretat, de sostenibilitat i d'identitat digital.

Àmbit personal i social

- Competència 1. Prendre consciència d'un mateix i implicar-se en el procés de creixement personal.
- Competència 3. Desenvolupar habilitats i actituds que permetin afrontar els reptes de l'aprenentatge al llarg de la vida.
- Competència 4. Participar a l'aula, al centre i a l'entorn de manera reflexiva i responsable.

7. Continguts clau

Àmbit social

- Vincles entre el passat, el present i el futur. L'empatia històrica.
- Les dones en la història i en les societats actuals.
- Anàlisi d'imatges i referents estètics. Descodificació de llenguatges icònics, simbòlics i audiovisuals.

Àmbit lingüístic

- Estratègies per a la producció de textos escrits i multimèdia: l'escriptura i la creació audiovisual com a procés.
- Llenguatge audiovisual.

Àmbit científicotecnològic

- Aparells i sistemes d'informació i comunicació.
- Eines d'edició d'imatges.
- Plans cinematogràfics.

Àmbit digital

- Funcionalitats bàsiques dels dispositius (ordinador, càmera de fotografar, videocàmera, mòbils): cerca d'arxius i de programes, execució d'aplicacions en local i en línia, emmagatzematge, configuració i instal·lació de programari.

- Llenguatge audiovisual: imatge fixa, so i vídeo.
- Identitat digital: visibilitat, reputació, gestió de la privacitat pública i aliena.
- Eines d'edició de vídeo.

Àmbit personal i social

- Capacitats cognitives: raonament, comunicació, indagació, imaginació, creativitat, etc.
- Actitud de superació personal.
- Transferència dels aprenentatges: anàlisi i síntesi, generalització, destreses i habilitats de pensament, pensament crític, pensament creatiu.
- Habilitats i actituds per al treball en grup: assumpció de rol, assertivitat, empatia, escolta activa, responsabilitat, etc.
- Habilitats i actituds per a la participació: comunicació, empatia, assertivitat, respecte...

8. Recursos

8.1 Recursos materials i tècnics

- El material per gravar com les càmeres, focus i micròfons els han cedit l'entitat del Cine Amateur de Cardona. Els alumnes que feien d'operadors de càmera i les alumnes que s'encarregaven de buscar les localitzacions de rodatge i de la fotografia han fet ús dels seus dispositius mòbils. En l'edició s'ha utilitzat un editor de vídeo (Wondershare Filmora9) i l'ordinador portàtil de l'alumne que feia el muntatge.
- A l'hora de buscar la música pel curtmetratge i pel tràiler l'alumne responsable ha optat per música lliure de drets d'autor.
- El vestuari de les protagonistes en el rol de la dona medieval i el maquillatge ha anat a càrrec dels mateixos alumnes.

8.2 Recursos humans

- Els alumnes de 2n ESO.
- Professors de llengua, socials i tecnologia (Jaume Esquerda, Marta Martori, Àngela M. Colell i Cèlia Palà).
- Participació puntual de la professora d'ed. Visual i plàstica (Mercè Porredon).

- Assessorament dels membres del Cine Amateur de Cardona (Diego Bueno i Ramon Climent).

9. Valoració

9.1 Valoració del professorat

La introducció de la comunicació audiovisual com a mitjà per aprendre i assolir competències ha estat clau per fer de l'alumne el veritable protagonista del seu propi procés d'aprenentatge. Els nois i noies no tan sols han treballat i après coneixements de les diferents àrees sinó també de la comunicació audiovisual, però alhora han assumit valors socials tan significatius com el saber escoltar, compartir, respectar, col·laborar... han adoptat actituds que els fa créixer com a persones i que els serà de gran utilitat com a futurs ciutadans i ciutadanes.

A més a més, la implicació de l'alumnat i del professorat en l'elaboració d'un mateix projecte ha fet créixer, a la vegada, un estret lligam de col·laboració i complicitat, sense la pressió per la nota. Ha estat un ambient de treball intens en les diferents fases de preproducció, producció i postproducció, fet que ha permès veure la dificultat i la feina que hi ha en l'entorn del món de l'audiovisual. Els nois i noies han pogut desenvolupar aptituds que, fins i tot, alguns d'ells desconeixien, han pogut gaudir de la satisfacció que comporta haver fet una feina ben feta i fer-ho extensible fora del centre.

El fet de treballar entre generacions ha estat un aprenentatge molt significatiu: avis amateurs en el món del cinema aportant coneixements i experiències de quan Orson Welles va rodar "Campanades a mitjanit" a Cardona, i uns adolescents experts en dispositius mòbils descobrint aplicacions de vídeo als avis. Ha estat una sinèrgia molt enriquidora per ambdues parts i una experiència molt bona.

9.2 Valoració de l'alumnat

La valoració de l'alumnat s'ha fet mitjançant una rúbrica, una coavaluació, on cada noi i noia ha pogut avaluar la seva aportació i implicació en el projecte. Els alumnes s'han mostrat molt satisfets amb la feina feta i agraeixen la col·laboració del avis dels quals han après més del que s'esperaven. A la vegada, han manifestat que han millorat les relacions entre ells, han treballat l'empatia i l'assertivitat. Han descobert habilitats en ells que desconeixien i han pogut experimentar el món de l'audiovisual amb eines professionals. Valoren molt positivament el treball realitzat entre tots i totes.

ANNEXES

Recursos per a treballar la comunicació audiovisual a l'aula:

<http://www.xtec.cat/~egarci20/projecte/plans.htm>

<http://cinedumotion.blogspot.com/p/justificacion.html>

<http://www.educacontic.es/blog/guia-basica-para-la-elaboracion-de-proyectos-audiovisuales-en-el-aula-i-elementales>

<https://sites.google.com/a/ginebro.cat/cultura-audiovisual/el-llenguatge-cinematografic>

<http://llenguatgeaudiovisual.aulamedia.org/>

https://ioc.xtec.cat/materials/FP/Materials/CINE5b_A3D/A3D_CINE5b_M02/web/html/WebContent/u3/a1/continguts.html

Recursos per treballar el contingut del projecte audiovisual:

https://dones.gencat.cat/web/.content/03_ambits/docs/cdoc_publicacions_Elles.pdf

https://www.sapiens.cat/temes/dones/10-dones-oblidades-de-la-historia_200522_102.html

https://www.mhcat.cat/exposicions/exposicions_realitzades/dones_que_parlen_de_dones

<http://www.ub.edu/duoda//bvid/pdf/Duoda:collection:Momentos.pdf>

<https://www.catorze.cat/noticia/12498/14-dones-fet-historia>

<https://youtu.be/Kirqgw8-tjI>

<https://youtu.be/z0HYRL16Fmk>